De broedvogels van Alkhornet, West-Spitsbergen

Breeding seabirds at Alkhornet, West-Spitsbergen

De kliffen van Alkhornet aan de noordwest zijde van Isfjorden (West-Spitsbergen) zijn beroemd vanwege markante landschappelijke aspecten (Anon. 1988), maar ook vanwege het forse aantal broedende zeevogels (Norderhaug *et al.* 1977). Alkhornet is een grijze, driehoekige 428m hoge klifsectie aan de zuidoostzijde van Protektorfjellet (78°12'N, 13°50'E; figuur 1). De bergen maken deel uit van een groter massief dat verder naar het noorden bijna geheel met gletschers overdekt is. De hoogste top in het gebergte is de 995m hoge Lexfjellet, ongeveer 8 km verder naar het noordwesten. Aan de fjordzijde bevindt zich een voorland-toendra die ter hoogte van de Alkhornet ongeveer 400m breed is, maar die verder naar het westen toe steeds ongeveer 10 kilometer breed wordt waardoor de daar ver landinwaarts gelegen kliffen voor veel zeevogels minder aantrekkelijk zijn. Tijdens een verblijf van bijna drie weken in de zomer van 1990 (30 juni-17 juli) werd van de gelegenheid

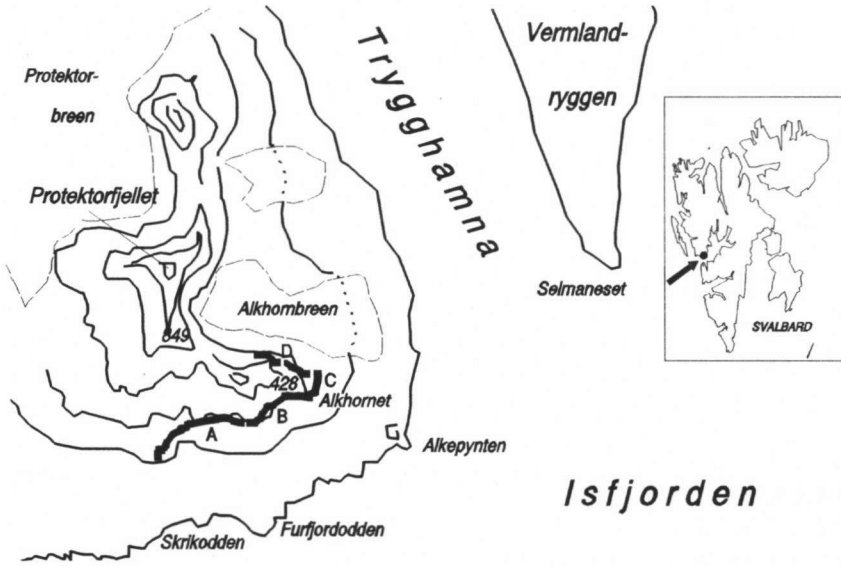

Figuur 1. Proktektorfjellet, Alkhornet en onderverdeling van de kolonie (A-D).
Figure 1. Proktektorfjellet, Alkhornet and subdision of colonies (A-D).

Tabel 1. Resultaten kolonietellingen Alkhornet 30 june-17 july 1990
Table 1. Results colony census Alkhornet, 30 June-17 July 1989

sector	Nstv *Fglac* AON	GrBurg *Lhyper* AON	Drietm *Rtrid* AON	Dikbek *ULomvia* Ind	Papd *Farctica* Ind	KlAlk *Aalle* Ind	ZwZeek *Cgrylle* Pair
A	345	?	500	500	34	?	1
B	388	5	5583	13134	56	21	0
C	77	0	4039	6939	25	0	0
D	33	2	1670	741	1	0	0
Total	**843**	**≥7**	**11792**	**21314**	**116**	**≥21**	**1**

Tabel 2. Broedvogels Alkhornet (zie figuur 2 voor onderverdeling)
Table 2. Breeding birds Alkhornet (see figure 2 for subdivision)

sector	Nstv *Fglac* AON	GrBurg *Lhyper* AON	Drietm *Rtrid* AON	Dikbek *ULomvia* Ind	Papd *Farctica* Ind	KlAlk *Aalle* Ind	ZwZeek *Cgrylle* Pair
1	17	0	488	1310	0	0	0
2	2	0	333	324	0	0	0
3	30	0	452	724	0	0	0
4	4	0	612	1527	15	0	0
5	6	0	660	809	10	0	0
6	1	0	0	0	0	0	0
7	14	0	688	626	0	0	0
8	1	0	487	1114	0	0	0
9	2	0	319	505	0	0	0
Total	**77**	**0**	**4039**	**6939**	**25**	**0**	**0**

gebruik gemaakt om de aantallen zeevogels zo nauwkeurig mogelijk te tellen. Hiertoe werd het massief tussen Alkhornbreen en Skrikodden in vier stukken verdeeld, terwijl in ieder deelgebied kleine, duidelijk herkenbare stukken klif werden onderscheiden en beschreven voor de eigenlijke tellingen.

Van de in totaal zeven soorten broedende zeevogels was de Kleine Alk *Alle alle* veruit het moeilijkst te tellen. Aan het totaal van 21 individuen (tabel 1) moet niet al te veel waarde gehecht worden, behalve dat duidelijk was dat het om een zeer kleine populatie gaat. Papegaaiduikers *Fratercula arctica* broeden hier op diepe richels en in spleten, niet in holen in de grond. De structuur van de rotsen van Alkhornet maakte een telling relatief eenvoudig. Omdat de meeste richels op de steile kliffen tamelijk smal zijn, kon

een nauwkeurige telling van Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla* en Dikbekzeekoet *Uria lomvia* plaatsvinden. Noordse Stormvogels *Fulmarus glacialis* broeden op grote hoogte en meer dan 99% van de broedvogels is grijs van kleur ('coloured'). Deze soort valt bijzonder slecht op tegen een grijze rots, maar aan de telling is veel zorg besteedt en ze is daarom vermoedelijk vrij volledig. Grote Burgemeester *Larus hyperboreus* waren opvallende broedvogels, maar schaars. Opgemerkt moet worden dat er ook nog verschillende broedparen op de voorland-toendra te vinden waren, dicht langs de kust (precies op de plaats waar de meeste springende Dikbekzeekoet-kuikens verongelukken). Van de broedvogels werden 'kennelijk bezette nesten' (AON *Apparently Occupied Nests;* Noordse Stormvogel, Grote Burgemeester, Drieteenmeeuw) of individuen (Dikbekzeekoet, Papegaaiduiker, Kleine Alk) geteld.

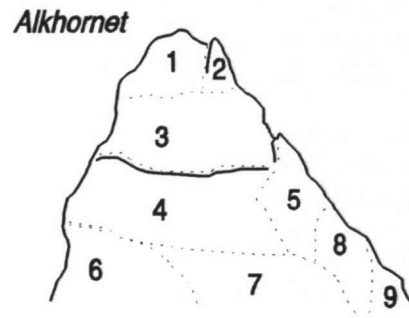

Figuur 2. Alkhornet en 9 klifsecties.
Figure 2. Subdivision of Alkhornet.

De voornaamste broedende zeevogels van het gebied waren Noordse Stormvogel (843 AON), Drieteenmeeuw (11 792 AON) en Dikbekzeekoet (21 314 individuen). De Papegaaiduiker kwam met tenminste 116 exemplaren op een vierde plaats, de aantallen van de andere soorten waren onbeduidend. Op de voorland-toendra broedden nog enkele paren Grote Burgemeesters.

De grijze, karakteristieke klif van Alkhornet is een dermate markant punt in het landschap, dat het een geschikte locatie zou vormen voor het volgen van de populatie over een reeks van jaren. In figuur 2 is de klif onderverdeeld in een aantal opvallende klifsecties, die in het terrein of op foto's gemakkelijk te onderscheiden zijn. Op deze negen klifsecties broedden in 1990 de in tabel 2 samengevatte aantallen zeevogels. Het moet voor toekomstige bezoekers een koud kunstje zijn om de broedvogels op de gehele klifwand, of op onderdelen te tellen en de resultaten zullen gemakkelijk in detail vergeleken kunnen worden. Opgemerkt moet worden dat de Noordse Stormvogels moeilijk te ontdekken zijn, maar zeker de Drieteenmeeuwen en Dikbekzeekoeten zijn tamelijk eenvoudig en nauwkeurig te tellen.

Gezien een aantal recente publicaties van het Norsk Polarinstitutt (NPI) waren de precieze aantallen zeevogels op en rond de Alkhornet niet bekend.

Norderhaug *et al.* (1977) vermelden alleen dat Noordse Stormvogel, Drieteenmeeuw en Dikbekzeekoet als broedvogels op de Alkhornet aanwezig zijn en schatten de (gezamenlijke) populatie op 10 000 - 100 000 paren. Mehlum & Fjeld (1987) reproduceren in hun katalogus van zeevogelkolonies op Spitsbergen schattingen van het NPI van 16 juli 1971 *(sic!)* en geven voor deze populatie 5000 paar Drieteenmeeuwen, 10-12 000 paar Dikbekzeekoeten en een onbekend aantal Noordse Stormvogels op. Van alle andere zeevogels was de aanwezigheid in dit gebied klaarblijkelijk onbekend. Mehlum & Bakken (1994) vermelden Alkhornet niet in een lijst van 33 kolonies van Dikbekzeekoet en Drieteenmeeuw verspreid over de Spitsbergen archipel waarvan meerdere tellingen beschikbaar zijn en waar de populatie ontwikkeling gevolgd wordt. De kolonie van Alkhornet is goed toegankelijk, tamelijk dicht bij de 'bewoonde wereld' op West Spitsbergen en relatief gemakkelijk te tellen. Om deze drie redenen zou de kolonie stellig aan zo'n lijst moeten worden toegevoegd. Isaksen & Bakken (1995) vermelden de Grote Burgemeester niet voor dit gebied, geven geen indicatie van de omvang van de populatie Noordse Stormvogels, en baseren zich voor wat betreft de de populatie Dikbekzeekoeten en Drieteenmeeuwen kennelijk nog steeds op de cijfers uit 1971. Het is te hopen dat de hier gereproduceerde tellingen aanleiding geven om de kolonies van Alkhornet wat vaker te bezoeken en om de ontwikkelingen in de broedvogelpopulaties in dit gebied te volgen door regelmatige tellingen.

Wij willen de bemanning van het MS *Plancius*, in het bijzonder Heleen van der Laan, Rudolf Roozendaal, Lourens Reedijk en Rinie van Meurs bedanken voor het ons afzetten en weer ophalen van deze plaats aan de westkust van Spitsbergen. Ko de Korte en de Stichting Plancius maakten de expeditie mogelijk, Olav Runde, de Sysselmannen på Svalbard en Fridtjof Mehlum gaven de noodzakelijke vergunningen en advies.

Summary *In summer 1990, the opportunity was taken to census the population of breeding seabirds at the cliffs of Alkhornet and its surroundings in West-Spitsbergen (Svalbard archipelago; figure 1). The census was accurate for Fulmar (although difficult to detect at the background of grey cliffs), Kittiwake, Brünnich's Guillemots and Puffins, but difficult for the (scarce) Little Auks. Glaucous Gulls were also found nesting on the tundra (not included in the tables). It appeared that the seabird population from Alkhornet was poorly known by the Norwegian Polar Institute, considering some recent publications in which a single estimate from 1971 was reproduced. It is suggested to use the main face of Alkhornet (figure 2) as a monitoring plot for Fulmars, Kittiwakes and Brünnich's Guillemots, because the site is accessible, nearby the main town of Svalbard and because the colonies there can be easily counted using the same subdivisions as shown here. The Alkhornet colonies were not mentioned in a recent list of 33 colonies of Brünnich's Guillemots and Kittiwakes in Svalbard from which population trends were studied, but, in our view, should be included in the future.*

Anonymous 1988. Den norske, los bind 7. Farvannbeskrivelse Svalbard-Jan Mayen. Norwegian Hydrographic Service and Norwegian Polar Research Institute, Stavanger.

Isaksen K. & Bakken V. 1995. Breeding populations of seabirds in Svalbard. In: Isaksen K. & Bakken V. (eds). Seabird populations in the Northern Barents Sea: 11-35. Norsk Polarinst. Medd. nr. 135, Oslo.

Mehlum F. & Fjeld P.E. 1987. Catalogue of seabird colonies in Svalbard. Norsk Polarinst. Rapport nr. 35.

Mehlum F. & Bakken V. 1994. Seabirds in Svalbard (Norway): status, recent chan ges and management. In: Nettleship D.N., Burger J. & Gochfeld M. (eds). Seabirds on Islands - threats, case studies and action plans: 155-171. Birdlife Conservation Series No. 1, Birdlife International, Cambridge.

Norderhaug M., Brun E. & Møllen G.V. 1977. Barentshavets sjøfuglressurser. Norsk Polarinst. Medd. nr 104: 1-119, Oslo

C.J. Camphuysen, Netherlands Institute for Sea Research, P.O. Box 57, 1790 AB Den Burg, Texel

J.E. den Ouden, Diamantstraat 22, 1074 GD Amsterdam